

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 73/2025-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 2. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 3. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 4. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 5. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 6. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 7. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 8. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 9. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 10. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 11. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 12. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 13. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 14. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 15. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 16. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 17. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 18. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 19. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 20. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 21. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 22. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 23. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 24. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 25. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 26. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 27. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 28. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 29. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 30. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 31. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 32. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 33. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 34. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 35. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 36. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 37. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 38. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 39. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED]

narodeného [REDACTED], [REDACTED], 94. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 95. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 96. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 97. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 98. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 99. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 100. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 101. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], zákonne zastúpených Urbárskym Pozemkovým spoločenstvom Orechové, Vlárská cesta 53, Trenčín-Orechové, v mene ktorého koná [REDACTED], predseda, právne zastúpených Advokátska kancelária CIMRÁK, s.r.o., Štefánikova 7, Nitra, proti uzneseniu Okresného súdu Trenčín sp. zn. 27C/127/2013 zo 17. júla 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 30. augusta 2024 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením okresného súdu sp. zn. 27C/127/2013 zo 17. júla 2024 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhujú napadnuté uznesenie okresného súdu zrušiť a žiadajú tiež o náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil, že sťažovateľom v procesnom postavení žalobcov bola v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva uznesením sp. zn. 27C/127/2013 z 15. januára 2024 (ďalej len „uznesenie VSÚ“), priznaná náhrada trov konania vo výške 41 776,64 eur, a výrokom II bola žalovanému priznaná náhrada trov konania vo výške 607,18 eur.

3. Proti uzneseniu VSÚ sťažovatelia i žalovaný podali sťažnosť, o ktorej rozhodol sudca napadnutým uznesením tak, že obe sťažnosti sporových strán zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľov

4. Sťažovatelia namietajú, že okresný súd v ich právnej veci nesprávne aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“), na základe ktorého určil základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby ako jednu trinástinu výpočtového základu. Žalobcovia poukazujú na judikatúru súdov, podľa ktorej v konaniach,

v ktorých je predmetom určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, je potrebné aplikovať § 9 ods. 1 v spojení s § 10 ods. 1 vyhlášky.

5. Sťažovatelia poukazujú na to, že okresný súd vypočítal jednotlivé priznané úkony právnej služby spôsobom, že po zistení základnej sadzby tarifnej odmeny túto rozdelil na polovicu s poukazom na § 13 ods. 2 vyhlášky a následne takto zistenú sumu odmeny násobil počtom zastúpených osôb, pričom tento spôsob výpočtu je podľa ich názoru nesprávny. Súd mal pri výpočte odmeny za jednotlivé právne služby použiť vzorec, kde by bola priznaná odmena vo výške 100 % základnej sadzby za prvého zastúpeného a následne súčin 50 % základnej sadzby a počtu (v čase úkonu) zastúpených osôb ponížený o jednu (prvú osobu).

6. Podľa názoru sťažovateľov okresný súd postupoval nesprávne i v otázke nepriznania úkonov právnej služby právneho zástupcu žalobcov (nahliadnutia do spisu), ktoré nepovažoval za účelné.

7. Sťažovatelia namietajú tiež náhradu trov konania žalovaného, poukazujúc na to, že mesto Trenčín disponuje celým právnym oddelením, čo je všeobecne známou skutočnosťou, a napriek tomu v tejto súdnej veci požiadalo o právnu pomoc externú právnu firmu, ktorú financovalo z verejných zdrojov. Okresný súd podľa sťažovateľov nepreskúmal, či tieto výdavky boli odôvodnené a účelne vynaložené a či je možné ich na náhradu týchto trov zaviazat'.

8. Napadnuté uznesenie okresného súdu je podľa názoru sťažovateľov v rozpore s relevantnými ustanoveniami právneho predpisu, pričom ho považujú za natoľko svojvoľné, že dochádza k porušeniu ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd štandardne (z novšej judikatúry porov. medzi mnohými napr. II. ÚS 303/2017, II. ÚS 566/2018, II. ÚS 178/2019) považuje rozhodovanie všeobecných súdov o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdnictva.

10. Ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj II. ÚS 681/2016, II. ÚS 566/2018 a tam citovaná staršia judikatúra).

11. Ďalej ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že ak Civilný sporový poriadok vylučuje uplatnenie mimoriadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu o výške náhrady trov konania (§ 419, § 420 a § 421 CSP), bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho rozporu s princípmi spravodlivého súdneho konania (I. ÚS 56/2017, I. ÚS 188/2018).

12. Sťažovatelia namietajú, že k porušeniu ich označených práv došlo z dôvodu nesprávnej (svojvoľnej) aplikácie relevantných ustanovení vyhlášky v súvislosti s rozhodnutím o výške náhrady trov konania.

13. Vo vzťahu k námietke sťažovateľov týkajúcej sa nesprávneho určenia základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby ústavný súd poukazuje na bod 31 napadnutého uznesenia, v ktorom okresný súd uviedol, že si je na jednej strane vedomý rozsiahlej judikatúry vo vzťahu k náhrade trov konania, ak je predmetom konania určenie vlastníckeho práva, na druhej strane má za to, že v tomto prípade ide o špecifickú situáciu, keď časť žalobcov sa domáha určenia vlastníckeho práva k spoluvlastníckym podielom na nehnuteľnosti a časť určenia, že spoluvlastnícke podiely patria do dedičstva po ich právnych predchodcoch.

14. Okresný súd poukázal na špecifiká posudzovanej veci, pričom uviedol: „... na strane žalobcov vystupovalo celkovo 103 osôb. Pokiaľ právny zástupca žalobcov pri výpočte základnej sadzby tarifnej odmeny vychádzal pri všetkých žalobcoch z hodnoty veci resp. práva z hodnoty nehnuteľnosti určenej znaleckým posudkom vo výške takmer 65.000 eur, nepostupoval preto správne. Naopak hodnota sporu bola pre každého zo žalobcov odlišná, nakoľko časť žalobcov sa domáhala určenia vlastníckeho práva k rôzne veľkým spoluvlastníckym podielom. Preto podľa názoru súdu v danej veci nebol priestor pre aplikovanie ust. § 10 ods. 1 a 2 Vyhlášky č. 655/2004 Z. z. Podľa výpočtu, ktorý navrhoval právny zástupca žalobcov v sťažnosti, by preto došlo k situácii, že výška trov konania v spore, predmetom ktorého bola nehnuteľnosť v hodnote 64.855 eur by niekoľko násobne (takmer 7-násobne) prekročila hodnotu samotnej nehnuteľnosti. Takýto postup podľa názoru súdu je nielen v rozpore s účelom vyhlášky, judikatúry, ale aj v rozpore s dobrými mravmi. Aplikovaním ust. § 10 vyhlášky v tomto konkrétnom prípade, by preto došlo k tomu, že sadzba tarifnej odmeny by odzrkadľovala hodnotu nehnuteľnosti vynásobenú počtom subjektov na úspešnej strane sporu, čo je nelogické, nakoľko toto nekorešponduje s realitou, keď analogicky počet spoluvlastníkov nehnuteľnosti žiadnym spôsobom neovplyvňuje jej hodnotu v tom zmysle, že by ju násobil. Rovnako ani vyšší počet spoluvlastníkov nehnuteľnosti podľa názoru súdu nepredstavuje takú premennú, ktorá by mala mať za následok násobenie základnej tarifnej odmeny, nakoľko hodnota veci je stále rovnaká a to vo výške hodnoty nehnuteľnosti, ibaže sa skladá z menších čiastkových hodnôt práv jednotlivých spoluvlastníkov. Nakoľko ust. § 13 ods. 2 nepočíta s prípadom, ak je síce počet zastúpených osôb vyšší ako jedna, ale ide o spoluvlastníkov jednej nehnuteľnosti, ktorej hodnota predstavuje hodnotu veci resp. práva, súd považoval za spravodlivé aj v ohľadom na túto úvahu, postupovať podľa § 11 vyhlášky.“

15. Okresný súd dospel k záveru, že hodnotu sporu nebolo možné vyjadriť v peniazoch, resp. ju bolo možné zistiť len s nepomernými ťažkosťami, keď by súd teoreticky pri každom zo žalobcov mal pri takejto úvahe zisťovať osobitnú hodnotu práva podľa hodnoty jeho podielu, ktorá by sa individuálne líšila. V tomto konkrétnom prípade, aj keď je možné hodnotu nehnuteľnosti určiť, súd zároveň konštatoval, že v konaní táto určená nebola, stalo sa tak až po právoplatnom skončení konania, z iniciatívy žalobcov pre účely výpočtu trov konania. Podľa názoru okresného súdu „nie je možné stotožňovať hodnotu práva každého zo žalobcov, ktorá predstavuje hodnotu jeho podielu, s hodnotou nehnuteľnosti v podiele 1/1. Preto nemožno pri určovaní tarifnej odmeny za poskytnuté právne služby vychádzať z hodnoty predmetu sporu.“

16. Majúc na zreteli svoju stabilizovanú judikatúru v otázke určenia hodnoty sporu v konaní o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti, ústavný súd konštatuje, že už i v minulosti pripustil výnimky, a zdôrazňuje, že pri rozhodovaní je potrebné vždy vziať do úvahy všetky okolnosti konkrétneho prípadu, pričom použitie § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky by malo byť poslednou z možností s obligatónym odôvodnením, prečo reálne nebolo možné žiadnym iným vhodným spôsobom určiť hodnotu nehnuteľností (nález sp. zn. III. ÚS 600/2022 z 27. apríla 2023).

17. Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia konštatuje, že ho v okolnostiach posudzovanej veci považuje za dostatočné, logické a ústavne akceptovateľné. Okresný súd zvolil podľa názoru ústavného súdu ústavnoprávne udržateľné riešenie určenia základnej sadzby tarifnej odmeny za úkon právnej služby, keď aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky (v znení účinnom do 31. decembra 2023), pričom toto jeho rozhodnutie (i vzhľadom na vyčerpávajúce odôvodnenia špecifik posudzovanej veci) nepredstavuje taký procesný exces, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania. Preto túto námietku ústavný súd nepovažuje za opodstatnenú.

18. V súvislosti s ďalšou námietkou sťažovateľov, že im okresný súd nepriznal náhradu trov konania za úkony právnej služby (nahliadnutia do spisu), ústavný súd uvádza, že nie je ďalšou opravnou inštanciou a jeho úlohou nie je prehodnocovať závery okresného súdu. Z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti napadnutého rozhodnutia je relevantné, že sa okresný súd sťažnostnou argumentáciou vo vzťahu k tejto námietke zaoberal a svoj záver náležite odôvodnil. Preto ústavný súd nemá dôvod zasahovať do jeho rozhodovacej činnosti a námietku sťažovateľov považuje za nedôvodnú.

19. K námietke sťažovateľov týkajúcej sa nesprávnej aplikácie § 13 ods. 2 vyhlášky (účinnnej do 31. decembra 2023) ústavný súd poukazuje na svoj už prezentovaný názor (II. ÚS 137/2018 z 8. marca 2018), podľa ktorého „*hoci platné znenie § 13 ods. 2 vyhlášky môže v sebe niesť istú výkladovú pochybnosť, postup, ktorý zvolil konajúci súd, keď rozhodol, v že v prípade zastupovania viacerých osôb (účastníkov) advokátom patrí advokátovi tarifná odmena za zastupovanie všetkých zastúpených po jej znížení o 50 % a takto znížená odmena sa násobí počtom zastúpených osôb v konaní, zodpovedá jednak zneniu citovaného ustanovenia a jednak zodpovedá aj zaužívanej súdnej praxi (napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Sžo 105/2007 z 5. februára 2008, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 401/2014 z 28. júna 2016)*“. Vzhľadom na už uvedené ani túto námietku ústavný súd nepovažuje za opodstatnenú.

20. V súvislosti s argumentáciou sťažovateľov týkajúcou sa náhrady trov konania žalovaného ústavný súd poukazuje na to, že ich námietky sa týkajú samotného nároku na náhradu trov konania, nie výšky priznaných trov, preto nie je v súvislosti s napadnutým uznesením okresného súdu relevantná.

21. Z uvedeného vyplýva, že medzi napadnutým uznesením okresného súdu a základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľa namietajú, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56

ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

22. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. februára 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu